

พระราชบัญญัติว่าด้วยสภาการศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการมาณพระสุรัสวดีให้ประกาศ
ทราบทั่วกันว่า

เมื่อปีพระพุทธศักราช ๒๔๓๖ พระราชวงศานุวงศ์และข้าราชการ
ประชาชนชายหญิงมากหลาย ได้มีน้ำใจปรารถนาร่วมเพียรกันออกเงิน
เป็นทุนตั้งสมาคมขึ้นอย่างหนึ่ง สำหรับจัดหาเครื่องยาเครื่องพยาบาลให้
แก่ทหารซึ่งต้องไปราชการในสนาม กระทำกิจทั้งนี้ด้วยความเมตตาการุณ



เป็นการเชิดชูเกียรติคุณของชาติบ้านเมือง จึงสมเด็จพระบรมชนก
 นารถพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระจุล
 จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับสมาคมนี้เข้าไว้
 ในพระบรมราชูปถัมภ์ และพระราชทานนามว่า "สภาอุณาโลมแดง"
 แต่ภายหลังเปลี่ยนนามเป็น "สภาอากาศสยาม" และสมเด็จพระบรม
 ราชนีนารถพระบรมราชชนนีพันปีหลวงได้ทรงรับตำแหน่งสภานายิกา มี
 กรรมการนี้จัดดำเนินการของสภาตลอดมาเป็นลำดับ สภาได้ทำ
 ประโยชน์ให้แก่มหาชนเป็นอันมากประการ เช่นสร้างโรงพยาบาล
 จุฬาลงกรณ ขึ้นเป็นที่รักษาพยาบาลคนเจ็บไข้ทั่วไป ทั้งตั้งโรงเรียน
 นางพยาบาลเพื่อฝึกหัดสั่งสอนกุลสตรีให้มีความรู้ในเชิงการพยาบาลใช้
 และช่วยการคลอดบุตร สำหรับทำคุณประโยชน์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ทั้ง
 หลาย ดั่งนี้เป็นต้น

บัดนี้ ทรงพระราชดำริเห็นว่าสมควรจกวางระเบียบการสำหรับสภา
 กอากาศสยามนี้ให้เป็นหลักฐานมั่นคงบริบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงมีพระบรมราช
 โองการดำรัสสั่งให้ตราพระราชบัญญัติไว้สืบไปดังนี้ ว่า

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยความมุ่งหมาย
 สำหรับสภาและหน้าที่กรรมการ

มาตรา ๑ สภาอากาศสยามมีไว้ด้วยความมุ่งหมายจะ กระทำกิจใน
 ทางเมตตาการุณดังจะกล่าวต่อไปนี้



ก. จัดสถานที่ถาวรสำหรับการรักษาพยาบาลคนเจ็บไข้ ไม่ว่าชาติใดภาษาใด

ข. จัดการช่วยเหลือผู้รับภัยเนื่องจากอุบัติเหตุ เช่นมีโรคภัยเกิดแพร่หลายขึ้น ในทำเลใดที่เลหนึ่ง เกิดอุทกภัย ดั้งเดิมเป็นต้น

ค. จัดการส่งสอนนางพยาบาล ธรรมดาบุคคลที่จะทำการในหน้าที่นางพยาบาล และอำนวยความสะดวกทั้งปวงในเรื่องนี้

ง. บำรุงกิจการทางแพทยศาสตร์ให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

จ. ช่วยกอบกู้ที่พักพิงเรือในทางพยาบาล ทั้งในเวลาสงครามและยามสงบศึก

มาตรา ๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดำรงตำแหน่งบรมราชูปถัมภกแห่งสภา

มาตรา ๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งบุคคลผู้ไว้วางพระราชหฤทัยอย่างสนิทเป็นสภานายก ๑ (ถ้าเป็นหญิงก็เรียกว่าสภานายิกา) อุปนายกผู้อำนวยกาสภา ๑

มาตรา ๔ นอกจากที่กล่าวแล้วในมาตรา ๓ ให้มีตำแหน่งกรรมการของสภา คือ

เลขาธิการ ๑

ผู้ช่วยเลขาธิการ ๑

• เหมรัญญิก ๑

ผู้ช่วยเหมรัญญิก ๑



กรรมการที่ปรึกษา ไม่จำกัดจำนวน

ผู้อำนวยการกองแยกของสภา เช่นผู้อำนวยการโรงพยาบาลของ
สภาโรคใดโรหนึ่ง ดังนี้ เป็นต้น

ตำแหน่งกรรมการของสภา ซึ่งกล่าวมานี้ ให้สภานายกเป็นผู้
เลือกบุคคลและแต่งตั้งบรรจุได้เอง

มาตรา ๕ สภานายกกับอุปนายกผู้อำนวยการสภา เป็นผู้อำนวยการ
การสั่งการร่วมกันแทนกัน ให้การงานทั้งปวงของสภาดำเนินไปโดย
เรียบร้อย ทั้งมีอำนาจบังคับบัญชาการสิทธิขาดในกิจการทั้งปวงของสภา
น พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สภานายกและอุปนายกผู้อำนวยการ
การสภากาชาดสยาม กราบบังคมทูลพระกรุณาโดยตรงในเรื่องซึ่ง
เกี่ยวกับกิจการของสภา ทั้งพุดจาโต้ตอบกับเสนาบดีเจ้ากระทรวง
ทบวงการได้ ในฐานะเสมอหน้ากัน

มาตรา ๖ เลขาธิการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการสรรพหนังสือ
ซึ่งมิได้ตอบไปมาระหว่างกรรมการสภาและคณะอื่น ๆ ทั้งเป็นผู้รวบรวม
รักษาข้อบังคับคำสั่งและระเบียบการทั้งปวง กับมีหน้าที่ในเรื่องรับ
สมาชิกขึ้นทะเบียนพ ำหน่ายออกจากทะเบียนพ และรักษาทะเบียนนั้น มีผู้
ช่วยเลขาธิการช่วยเหลือในการทั้งปวงนี้

มาตรา ๗ เภรัญญิก มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในสรรพกิจซึ่งเนื่อง
กับการเบิกจ่ายการรักษารักษาเงิน ผลประโยชน์ และสมบัติทั้งปวงของ



สภา มีผู้ช่วยเหรียญช่วยเหลือในการท่งปวงนี้

ระเบียบการเบิกจ่ายรักษาเงินให้ ดำเนิน อนุ โทมตามระเบียบ ของกระ
ทรวงพระคลังมหาสมบัติมากที่สุดที่จะเป็นได้

มาตรา ๘ กรรมการที่ปรึกษา เป็นตำแหน่งสำหรับให้เกียรติยศ
แก่ผู้ที่ได้ทำการช่วยเหลือสภามาแล้วในกิจการต่าง ๆ หรือกำลังทำอยู่
ให้มีหน้าที่ทำการท่งปวงซึ่งสภานายก หรืออุปนายกผู้อำนวยการขอร้อง
ให้กระทำ

มาตรา ๙ ผู้อำนวยการกองแยกนั้น เมื่อได้รับมอบให้เป็นหัวหน้า
ในกองใด เช่นเป็นผู้ผู้อำนวยการโรงพยาบาลของสภา เป็นผู้
การป่าศุระสภา เป็นผู้ผู้อำนวยการกองพยาบาลสนามตั้งเป็นต้น ก็
ให้เป็นผู้รับผิดชอบและบังคับบัญชาให้การทำงานในกองนั้น ๆ ดำเนินไป
โดยเรียบร้อยสมประสงค์ของกรรมการสภา

ผู้อำนวยการเหล่านี้ มีอำนาจที่จะออกข้อบังคับวางระเบียบการต่าง ๆ
ภายในกองของตน แต่ก่อนที่จะออกนั้นต้อง ได้หารือและได้รับอนุมัติ
จากอุปนายกผู้อำนวยการสภาเสียก่อน

มาตรา ๑๐ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรรมการสภาภาค
สยาม จัดการเรียกรายในหนทางต่าง ๆ ที่ชอบด้วยพระราชกำหนด
กฎหมาย เพื่อรับเงินมาเป็นทุนดำเนินกิจการของสภาให้จำเริญรุ่งเรือง
ยิ่ง ๆ ไป



หมวดที่ ๒

ว่าด้วยสมาชิก

มาตรา ๑๑ บุคคลซึ่งจะเข้าเป็นสมาชิกในสภาเทศบาลสยาม ต้องเป็นผู้ซึ่งอุปถัมภ์ค่าชู้ช่วยเหลือ ทุนบำรุงหรือทำประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่สภา หรือที่อุปนายกผู้อำนวยการเห็นว่าสมควรเชิญเป็นสมาชิกพิเศษเพราะจะนำมาซึ่งเกียรติศักดิ์แก่สภา

อนึ่งผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกนั้น ไม่จำกัดว่าหญิง หรือชาย ย่อมจะเป็นได้เท่ากัน

มาตรา ๑๒ ให้แบ่งสมาชิกออกเป็น ๔ ประเภท คือ

- ๑. สมาชิกพิเศษ
- ๒. สมาชิกกิตติมศักดิ์
- ๓. สมาชิกวิสามัญ
- ๔. สมาชิกสามัญ

มาตรา ๑๓ สมาชิกพิเศษ ได้แก่ผู้ซึ่งอุปนายกผู้อำนวยการเชิญเป็นสมาชิก เพราะจะนำมาซึ่งเกียรติศักดิ์แก่สภาดังว่ามาแล้ว

มาตรา ๑๔ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ผู้ซึ่งได้ให้ทรัพย์สินเงินทองแก่สภา เช่นให้เงินสำหรับสร้างถาวรวัตถุ ให้ทรัพย์สินสมบัติอย่างใด ๆ ในคราวเดียวซึ่งมีราคาได้กว่า ๓,๐๐๐ บาท หรือให้เงินในคราวเดียวกัน ๓,๐๐๐ บาทขึ้นไป

ผู้ใดได้ให้ทรัพย์สินเงินทองแก่สภาแล้วตั้งแต่วัน นับแต่ต้นปีพระ

กฏกระทรวงว่าด้วยระเบียบการปกครองของสภาการศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล

พุทธศักราช ๒๔๕๑ ลงมา ให้นำว่าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของทุกคน
มาตรา ๑๕ สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ผู้ซึ่งให้เงินแก่สภาเป็นการบำรุง
ประจำปี ปีละไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ บาท ทุกๆ ปีไป

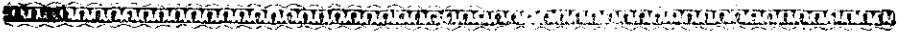
มาตรา ๑๖ สมาชิกสามัญ ได้แก่ผู้มีความรู้ สอดคล้องได้
ประกาศนียบัตรของสภาการศึกษาในวิชาพยาบาลอย่าง ๑ ทั้งได้แก่
ผู้ให้เงินบำรุงสภาประจำปี ปีละ ๑๐ บาททุกปีเสมอไป

มาตรา ๑๗ ผู้ใดสมัครจะเข้าเป็นสมาชิกประเภทใดประเภทหนึ่ง
ดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ ให้เขียนจดหมาย
แสดงความประสงค์ส่งมายังอุปนายกผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการสภา
เมื่ออุปนายกผู้อำนวยการพิจารณาเห็นสมควรจะรับเป็นสมาชิกแล้ว จัก
ได้สั่งให้ ขนฐะเบียพ และแจ้งไปให้ผู้นั้นทราบ หรือให้เลขาธิการแจ้ง
ไปให้ทราบ

มาตรา ๑๘ สมาชิกมีสิทธิที่จะขอให้แพทย์ของสภาทำการรักษา
พยาบาลให้ แล้วเสียเงินค่ารักษาพยาบาลเพียงครั้งอัตราซึ่งเก็บจากคนที่
มิใช่สมาชิก

มาตรา ๑๙ การส่งเงินบำรุงนั้น จะส่งตรงให้สภานายก หรือ
อุปนายกผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการ หรือเหรัญญิก ก็ได้ทั้งนั้น ส่ง
เป็นตัวเงินก็ได้ เป็นใบเช็คหรือเป็นธนาคติเป็นตั๋วตราพดกก็ได้

มาตรา ๒๐ ในวันสิ้นปีใดปีหนึ่ง ถ้าปรากฏว่าสมาชิกวิสามัญ
หรือสมาชิกสามัญผู้ใด มิได้ส่งเงินบำรุงประจำปีนั้นมายังกรมการสภา



ให้นับว่าขาดจากสมาชิก ให้คัดนามออกจากกรูเบียดพีทีเดียว

มาตรา ๒๑ สมาชิกผู้ใดมีความประสงค์ จะลาออกจากตำแหน่งสมาชิก ก็ทำได้ แต่ต้องแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรมายังเลขาธิการ และถ้ามีหนี้เกี่ยวข้องกับสภา ต้องชำระเสียให้เสร็จสิ้นก่อนออก

มาตรา ๒๒ ให้เป็นที่เข้าใจ กันว่าสภาภาษาตสยامن เป็นสมาคม สำหรับประกอบการกุศลโดยแท้ การเข้าเป็นสมาชิกในสภานี้ชอบด้วยพระราช नियมยิ่งนัก เพราะฉะนั้นในกระทรวงทบวงการใดมีกฎข้อบังคับว่าผู้รับราชการในกระทรวงทบวงการนั้น ๆ ต้องขออนุญาตผู้บังคับบัญชา ก่อนเข้าเป็นสมาชิกในสมาคมต่าง ๆ ดังนั้นไซ้ ให้ถือว่า การเข้าเป็นสมาชิกสภาภาษาตสยامن พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้วเสร็จ

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยเครื่องหมาย

มาตรา ๒๓ รูปภาษาต (กากะบาทแดง) เป็นเครื่องหมายของสภาภาษาตสยامنเช่นเดียวกับสภาภาษาตของประเทศ ห้ามมิให้ผู้นั่งผู้ใดภายในพระราชอาณาเขตสยามน ไซ้รูปภาษาต (กากะบาทแดง) นี้เป็นเครื่องหมายสำหรับการใด ๆ เช่นใช้เป็นที่หรือในการขายของ เป็นต้น ห้ามมิให้เขียนหรือติดไว้ที่ใด ๆ เป็นอันขาด นอกจากได้รับอนุญาตแล้วจากกรรมการสภาภาษาตสยامن

มาตรา ๒๔ ให้มีเครื่องหมายสำหรับสมาชิกของสภาภาษาตสยامن



เป็นเข็มกลัดทองลงยาหรือเงินกาไหล่ทองลงยา รูปกลมเส้นศูนย์กลางยาว ๒ เซนติเมตร ขอบวงกลมนั้นมียูปร่างเป็นจักร และมีอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ จ. ป. ร. ทับบนรูปกาชาดวางอยู่กลาง
 เข็มสำหรับกลัดที่อกเสื้อ

มาตรา ๒๕ ฉะเพาะ^๗เป็นกรรมการหรือสมาชิกของสภาอากาศสยาม^๘ท่านนั้นจะมีสิทธิกลัดเข็มนได้ และเข็มนกรรมการสภาจะแจกให้แก่สมาชิกทุกคนไม่คิดราคา ผู้ใดออกจากสมาชิกต้องส่งเข็มนคืน

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยการลงอาญาแก่ผู้ลเมิดพระราชบัญญัติ^๙

มาตรา ๒๖ ผู้ใดใช้รูปกาชาดเป็นเครื่องหมายสำหรับการใดๆ^{๑๐}เขียนหรือตีตไว้ณที่ใดๆ โดยมิได้รับอนุญาตจากกรรมการสภาอากาศสยามก่อน ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ จำขังไม่เกิน ๓ เดือนสถาน ๑ ปรับไม่เกิน ๑๐๐๐ บาท สถาน ๑ หรือทั้งจำขังแลปรับไม่เกินกำหนดซึ่งว่ามาแล้วนั้น

มาตรา ๒๗ ผู้ใดซึ่งมิได้เป็นกรรมการหรือสมาชิกสภาอากาศสยาม^{๑๑}ประดับเข็มเครื่องหมายสำหรับสมาชิกสภาอากาศสยาม ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ จำขังไม่เกิน ๓ เดือนสถาน ๑ ปรับไม่



เกิน ๑๐๐๐ บาทสถาน ๑ หรือทั้งจำซึ่งแลปรับไม่เกินกำหนดซึ่งว่ามา
แล้วนั้น

มาตรา ๒๘ การฟ้องเอาโทษแก่ผู้ลเมิดพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็น
หน้าที่ของเจ้าพนักงานอัยการแผ่นดินแต่ฝ่ายเดียว

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยกำหนดเริ่มใช้และผู้รักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๒๙ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แต่วันที่ ประกาศใน ราชกิจจา
นุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติห้ามใช้เครื่องหมาย
กาละบาทแดงซึ่งได้ประกาศให้ใช้แต่วันที่ ๗ มกราคม พระพุทธ
ศักราช ๒๔๕๔ นั้นเสีย ไม่ใช้ต่อไป

มาตรา ๓๐ ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาล เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทย และสภานายกกับอุปนายกผู้อำนวยการสภาทาสยาม
เป็นผู้รักษาให้การดำเนินไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๑ ให้ สภานายก และ อุปนายกผู้อำนวยการสภา ทาสยาม
มีอำนาจที่จะออกข้อบังคับวางระเบียบการลเอียดสำหรับเจ้าหน้าที่
ทั้งปวงในสภาทาสยามปฏิบัติตามนั้นได้

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑